

OBREZOVANJE SADNIH DREVES V TRAVNIŠKIH SADOVNJAKIH

Zakaj obrezujemo sadno drevje?

Obrezovanje sadnega drevja je pomemben tehnološki ukrep s katerim želimo doseči, da drevesa redno rodijo in dajejo kvalitetne plodove.

Osnovi cilji obrezovanja so:

- dobra osvetlitev vseh ogrodnih vej na drevesu zaradi razvoja cvetnega nastavka, dozorevanja in obarvanosti plodov,
- redčenje preobilnega nastavka, kar vpliva na boljšo kvaliteto plodov,
- spodbujanje ali zaviranje rasti drevesa s časom in intenzivnostjo rezi.

Sadno drevje obrezujemo v vseh življenjskih obdobjih:

- v mladosti je cilj, da oblikujemo drevo in dosežemo čim hitrejši vstop v rodnost,
- v obdobju rodnosti je cilj, da čim dlje ohranjamo obdobje redne rodnosti,
- v starosti je cilj, da oživimo ostarela drevesa.

Sadno drevje lahko obrezujemo skozi celotno obdobje vegetacije. Vedeti moramo, kaj hočemo z obrezovanjem doseči. Po času rezi poznamo:

- spomladansko rez (namen: osvetlitev drevesa in redčenje prevelikega nastavka),
- rez v času cvetenja (namen: redčenje preobilnega nastavka),
- junijsko rez (namen: redčenje in rez vrhov),
- rez v avgustu (namen: osvetlitev drevesa in slabitev ravnega potenciala drevesa)
- rez po obiranju (namen: slabitev ravnega potenciala..)

Večkratne rezi so pomembne tudi z vidika organizacije dela. Na takšen način bomo porezali več dreves in dosegli večjo skladnost s fiziologijo drevesa (manjši stres za drevo).

Oživitvena rez se izvaja pri drevesih, ki niso bila obrezana že več let. Za takšna drevesa je značilna velika gostota vej, ki se med seboj prepletajo in senčijo. V krošnji je tudi veliko izrojenih in suhih vej.

Čas in intenzivnost obrezovanja vedno prilagodimo cvetnemu nastavku, bujnosti in kondiciji drevesa. Bolj intenzivno obrezujemo v tistih letih, ko pričakujemo velik cvetni nastavek. V letih, ko je cvetni nastavek slab pa obrezujemo minimalno.

Vsak sadjar bi moral narediti inventuro (popis) svojih nasadov kjer bi vodil evidenco o rodnosti dreves.

Vedeti moramo tudi, da s spomladanskimi obrezovanjem spodbujamo rastni potencial (bujnost drevesa) z jesenskim obrezovanjem pa bujnost drevesa zaviramo.. Tako šibka drevesa bolj intenzivno obrezujemo spomladi, bujno rastoča drevesa pa jeseni.

Drevesa z obilnim cvetnim nastavkom bolj intenzivno režemo spomladi, del preobilnega nastavka pa lahko še spodrežemo v cvetenju in meseca junija.

Spoznavanje poganjkov in rodnega lesa

- Kaj so bohotivke, vodeni poganjki – ne rodni bujni poganjki, ki izraščajo iz starega lesa.

- Kaj je kvaliteten rodni les: brstič, brstika, rodna šiba
- Slabši rodni les: zveržen rodni les in rodne pogače

Spoznavanje zakonitosti rasti

- Lega poganjkov – višje ležeči poganjki na deblu rastejo močneje od nižje ležečih
- Debelina vej – veje z večjim premerom so močnejše rast, kot veje z manjšim premerom
- Kot izraščanja poganjka – poganjki pod strmim kotom rastejo močneje kot položnejši poganjki
- Položaj brsta na veji – iz najvišje ležečega brsta zraste najmočnejši poganjek

Tehnike rezi

- Izrezovanje pri osnovi – zelo bujne poganjke izrezujemo pri osnovi
- krajšanje poganjkov – šibkejšje poganjke, prikrajšamo na različne dolžine, da jih spodbudimo k močnejši rasti
- odvajanje – pokončni poganjek se odreže in rast se usmeri na položnejši poganjek
- spodrezovanje poganjkov – pobešena veja se odreže tik ob pokončnejši veji

Pristop k obrezovanju travniških sadovnjakov

Preden začnemo drevo obrezovati si ga najprej dobro ogledamo in ocenimo:

- lega poganjkov in vej (pokončna, povešena..)
- bujnost drevesa (dolžina enoletnih poganjkov..)
- osvetlitev (pregoste veje..)
- rodni nastavek in volumen drevesa..

Pomemben podatek je tudi, koliko je drevo dalo pridelka v preteklem letu. Travniki sadovnjaki so nagnjeni k izmenični rodnosti zato drevesa intenzivneje režemo v tistem letu,

ko pričakujemo velik cvetni nastavek. Prav tako se intenzivnost rezi razlikuje glede na bujnost sorte.

Oživitvena rez

Drevesa v travniških nasadih so v večini primerov zanemarjena. Ker že daljše obdobje niso bila obrezana so se krošnje zgostile z povešenimi vejami in pregostimi pokončnimi poganjki. Takšna drevesa rodijo izmenično in rodijo le še na obodu krošnje. Osnovni namen oživitvene rezi je, da dosežemo dobro osvetlitev ogrodnih vej, odstranimo ostarele veje in spodbudimo drevesa k boljšemu obraščanju. To dosežemo tako, da pri rezi izrežemo:

- nekaj pregostih vej v srednjem delu krošnje in s tem osvetlimo spodnji del drevesa
- preveč povešene izrojene veje spodrežemo na bolj pokončne in vitalne poganjke
- suhe in pregoste veje ob deblu in pri osnovi ogrodnih vejah
- vse bolne dele drevesa in odstranimo zajedalce (bela omela, bršljan, srobot..)

Pomembno je, da intenzivnost rezi prilagodimo bujnosti in kondiciji drevesa ter cvetnemu nastavku.

Korekcijska rez

To rez običajno izvedemo 2-3 leta po oživitveni rezi glede na to kako se je drevo odzvalo. Izrežemo pregoste pokončne poganjke in naredimo korekcijo vrhov.

Vzgoja visokodebelnih dreves

Pri mladih drevesih želimo čim prej vzgojiti osnovne ogrodne veje. Tako vsako leto izberemo 2-3 ogrodne veje, ki so čim bolj izenačene in jih upognemo pod kotom 45° . Če so poganjki prešibki jih skrajšamo na čepe, da bodo močnejše odgnali, če so poganjki premočni ali prepokončni jih v celoti izrežemo. Ko izbiramo poganjke za ogrodne veje upoštevamo dobro osvetlitev, da se poganjki med seboj ne prekrivajo in senčijo. Ko je drevo vzgojeno naj bi imeli 5-7 ogrodnih vej, ki so spiralno razvrščene in dobro osvetljene.

Pri visokodebelnih drevesih, kjer se pase živina, si želimo, da bo deblo visoko vsaj 1,7 m.

Pri obrezovanju visokodebelnih dreves težimo k temu, da čim več rezi opravimo s tal. V ta namen uporabljamo teleskopske žage in škarje. Pri delu moramo biti pozorni na padajoče veje in uporabljati osnovno zaščitno opremo: čelado, zaščitna očala, rokavice, terenske čevlje.

V času rezi ocenimo tudi zdravstveno stanje dreves:

- prisotne bolezni (plesnivi poganjki, rakasti deli)
- prisotna jajčeca škodljivcev (ameriški kapar, uši..)

Starejše sorte so večinoma bolj občutljive na pepelasto plesen, kot na jablanov škrlup.

V travniških sadovnjakih ne uporabljamo kemičnih sredstev za varstvo rastlin. Izjemoma uničujemo le uši na mladih drevesih. Za škodljivce na travniških drevesih poskrbimo z ohranjanjem biotske pestrosti in ravnovesja v naravi. V ta namen postavljamo valilnice za ptice, drogove za ptice ujede, domovanja za strigalice in čebele samotarke, zavetišča za podlasice in ježe, ohranjamo tudi cvetoče žive meje, ki s privabljajo predatorje (pikapolonice, tančičarice, muhe trepetalke, koristne stenice, bogomoljke..).

Drevo obraščeno z belo omelo pred rezjo

in po rezi

Pred rezjo

po rezi

Pred rezjo

po rezi

